

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Simon József

Oktató: Simon József

Középkori és reneszánsz eszmetörténet Előadás

Leírás:

Az előadás során a középkori filozófia különböző történeti megközelítésein keresztül a hallgatók betekintést nyernek a korszak fő problémáiba. Az előadások tematikus jellegűek, egy-egy probléma (teremtés, természetfilozófia, idő- és térfelfogások, lételmélet, ismeretelmélet és univerzálé-vita, racionális teológia, etika és politikai filozófia) fejlődéstörténetét a patrisztikától a 17. század késő-skolasztikus, kora-felvilágosult filozófiáig követjük végig. Az előadás során kitérünk a középkori arab és zsidó filozófia egyes témáira is. A kurzus nagy mértékben támaszkodik a klasszikus attikai filozófia (Platón és Arisztotelész) területén elsajátított tudásanyagra, illetve előkészíti a felvilágosodás és a modernitás filozófiájával kapcsolatos későbbi tanulmányokat.

Tematika:

1. A középkori filozófia fogalma, műfajai, korszakai, történeti-filológiai-intézményi feltételei.

- 1.1 lecke: A középkor általában, hit és tudás viszonya
- 1.2 lecke: A patrisztika. Szent Ágoston és életműve.
- 1.3 lecke: A skolasztika korszaka általában

2. Teremtéstan – 1

2.1 lecke: Antik kozmogónia: Platón és Arisztotelész

2.2 lecke: A keresztény teremtéstan alapvonalai és az emanáció

2.3 lecke: Szent Ágoston és Boethius

3. Teremtéstan – 2

3.1 lecke: Az *ex nihilo* teremtés filozófiai argumentációi a skolasztika virágkorában (13. század)

3.2 lecke: Aquinói Szent Tamás: *A világ örökkévalóságáról* 1: az isteni mindenhatóság filozófiai dilemmái

3.3 lecke: Aquinói Szent Tamás: *A világ örökkévalóságáról* 2: A világ örökkévalóságának filozófiai tézise

4. Univerzálé-tan

4.1 lecke: Porphyriosz *Eisagógéja* és az univerzálé-tan története

4.2 lecke: Boethius argumentációi a realizmus ellen és mellett

4.3 lecke: Boethius pecsétgyűrű-metáforája. Univerzálé-probléma a skolasztikus filozófiában

5. Istenérvek a középkori filozófiában

5.1 lecke: Canterbury Szent Anzelm *a priori* istenérve

5.2 lecke: Canterbury Szent Anzelm *a priori* istenérvének cáfolatai (Gaunilo, Kant, Frege)

5.3 lecke: Aquinói Szent Tamás *a posteriori* istenérvei

6. A metafizika fordulata 1300 körül

6.1 lecke: A metafizika tárgymeghatározása a görög-arab-keresztény arisztotelianus tradícióban

6.2 lecke: Aquinói Szent Tamás metafizika-konceptiója

6.3 lecke: A metafizika tárgya Duns Scotus filozófiájában

7. Társadalomfilozófia a középkorban

7.1 lecke: Antik paradigmák: Platón, Arisztotelész

7.2 lecke: Szent Ágoston: politikai autoritás és eredendő bűn

7.3 lecke: Aquinói Szent Tamás: a természetjogi gondolkodás kezdetei

8. Etika és vallás

8.1 lecke: A keresztény erkölcsstan normativitása

8.2 lecke Duns Scotus és Ockham a szabad akaratról

8.3 lecke Cusanus és a vallások sokfélesége

9. Esztétika a középkorban

9.1 lecke: Az esztétika problémája az európai esztétörténetben, beágyazottsága a középkori metafizikába és ismeretelméletbe

9.2 lecke: Képi jelentéssíkok és középkori művészet

9.3 lecke: Allegória és természetábrázolás

10. Északi reneszánsz festészet

10.1 lecke: Jan van Eyck – az északi és déli reneszánsz festészet különbsége

10.2 lecke: id. Pieter Brueghel és a közmondások

10.3 lecke: id. Pieter Brueghel: *Ikarosz bukása*

11. Machiavelli filozófiája

11.1 lecke: Machiavelli élete és művei

11.2 lecke: Machiavelli: *A fejedelem* – a *virtù* problémája

11.3 lecke: Machiavelli: *A fejedelem* – a *virtù* sérülései

12. Montaigne filozófiája

12.1 lecke: Montaigne: *A tapasztalásról*

12.2 lecke: Montaigne és a szkepticizmus

12.3 lecke: A spekulatív teológia és a szkepticizmus